

การพัฒนาการบริหารจัดการสำนักปฏิบัติธรรมประจำจังหวัดในอำเภอบางสะพาน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

Management Development of Provincial Meditation Centers in Bangsaphan District, Prachuapkhirikhan Province

ไพโรจน์ พิทักษ์*

Phairot Thepphithak

Received: April 6, 2020 Revised: July 12, 2020 Accepted: July 27, 2020

บทคัดย่อ (Abstract)

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ คือ (1) เพื่อศึกษาการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมแก่เยาวชนของคณะสงฆ์อำเภอบางสะพานน้อย จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ตามความคิดเห็นของพระสงฆ์ (2) เพื่อศึกษาเปรียบเทียบความคิดเห็นของการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมแก่เยาวชนของคณะสงฆ์อำเภอบางสะพานน้อย จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล(3) เพื่อศึกษาปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะต่อการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมแก่เยาวชนของคณะสงฆ์อำเภอบางสะพานน้อย จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ เยาวชนที่อยู่ในเขตพื้นที่อำเภอบางสะพานน้อย ซึ่งมีจำนวนจำนวน 348 คนเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบผสมวิธีเป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูล สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) และใช้สถิติทดสอบสมมติฐานโดยทดสอบค่าที (t-test) และ การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One way ANOVA) ผลการวิจัยพบว่า

1. การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมแก่เยาวชนของคณะสงฆ์อำเภอบางสะพานน้อยจังหวัดประจวบคีรีขันธ์โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.98 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้านเมื่อเรียงลำดับจากด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดไปหาต่ำสุด ได้แก่ ด้านปัญญา มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.04 ด้านสมาธิ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.98และด้านศีลมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.92 ตามลำดับ

2. ผลการเปรียบเทียบแสดงให้เห็นว่า ระดับความคิดเห็นของเยาวชนที่มีต่อการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมแก่เยาวชนของคณะสงฆ์อำเภอบางสะพานน้อยจังหวัดประจวบคีรีขันธ์เยาวชนที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมแก่เยาวชนของคณะสงฆ์อำเภอบางสะพานน้อย จังหวัดประจวบคีรีขันธ์เยาวชนที่มี สถานภาพส่วนบุคคลด้านเพศ อายุวุฒิการศึกษา

* มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอภัยภูเบศร์ Mahamakut Buddhist University
Roi Et Campus

สามัญและวุฒิการศึกษาทางธรรม ของเยาวชนมีความคิดเห็นต่อการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมแก่เยาวชนของคณะสงฆ์อำเภอบางสะพานน้อยจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ไม่แตกต่างกัน

3.ปัญหา อุปสรรคและ ข้อเสนอแนะในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมแก่เยาวชนของคณะสงฆ์อำเภอบางสะพานน้อยจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ปัญหาอุปสรรค (1) ด้านศีลเยาวชนไม่ได้รับการแนะนำสั่งสอน, ไม่มีความรู้ในเรื่องของศีล, ขาดบุคลากรที่มีประสบการณ์, (2) ด้านสมาธิ ขาดการส่งเสริมให้เยาวชนนั่งสมาธิอย่างต่อเนื่อง, ขาดความเข้าใจเรื่องของสมาธิและหลักการปฏิบัติเกี่ยวกับเรื่องสมาธิทุกรูปแบบเดิม ๆ, ขาดความอดทนและทักษะในการดำเนินชีวิต, พระสงฆ์ไม่เพียงพอในการเข้าไปจัดการเรียนรู้ ในโรงเรียน, (3) ด้านปัญญาพระสงฆ์ที่ให้ความรู้แก่เยาวชนมีจำนวนน้อย, ขาดความร่วมมือกับเครือข่ายจัดการเรียนรู้, ขาดการส่งเสริมการเจริญปัญญา ทั้งในโรงเรียน ชุมชนและผู้ปกครอง, ขาดความร่วมมืออย่างจริงจังจากชุมชน, ผู้ปกครองยังไม่เข้าใจในหลักการจัดการเรียนรู้ตามหลักปัญญาอย่างชัดเจน

คำสำคัญ (Keywords): การพัฒนา, คุณธรรมจริยธรรม, เยาวชน, คณะสงฆ์

Abstract

The purposes of this research were (1) To study the moral and ethics Development Sangha Organization in Bang Saphannoi District, Prachuapkhirikhan Province According to the opinions of the monks (2)To study and compare the opinions of the moral and ethics Development Sangha Organization in Bang Saphannoi District, Prachuapkhirikhan Province Classified by personal factors(3) To study the problems, obstacles and suggestions for moral and ethics Development Sangha Organization in Bang Saphannoi District, Prachuapkhirikhan ProvinceThe sample group used in the research was the youth who live in the area of Bang Saphan Noi district, which has 348 people. The instrument used in the research are a combination of methods. Is a data collection tool The statistics used in data analysis were frequency, percentage, mean, standard deviation (S.D.) and using hypothesis testing by t (t-test) and one-way analysis of variance (One way ANOVA)

The result found that

1. Moral and ethical development for youth in the Bang Saphan Noi District Prachuap Khiri Khan Province, overall, is at a high level. With an average of 3.98 In every level When sorting from the highest average to lowest, in terms of wisdoms, with an average of 4.04, the Meditation is equal to 3.98 and the precepts are 3.92, respectively.

2. The comparison results show that The level of opinion of youth towards moral and ethics Development Sangha Organization in Bang Saphannoi District,

Prachuapkhiri khan Province Youth with different gender. Have opinions on moral and ethical development for youth of the Sangha Bang Saphan Noi District Prachuap Khiri Khan Province Youths with personal status in terms of gender, age, educational background, and academic qualification of youth have opinions on moral and ethical development for youth of the Sangha Bang Saphan Noi District Prachuap Khiri Khan Province not different Which is not accepting the hypothesis set As for personal status in sex There is no effect on different opinions.

3. District problems, obstacles and suggestions for moral and ethical development for youth of the Sangha Bang Saphan Noi District Prachuap Khiri Province(1). The precepts of youth are not instructed, no knowledge of the sacrament, lack of experienced personnel.(2). Meditation, lack of encouragement for youth to continuously meditate , Lacking understanding of meditation and practice of meditation on traditional forms , Lack of patience and skills in life, monks are not enough to enter in school learning (3). In terms of Wisdom, monks who educate young people have a small amount. Lack of cooperation with learning management networks , Lack of promotion of intellectual growth Both in school Community and parents, lack of serious cooperation from the community, parents still do not understand the principles of clear learning based on intellectual principles.

Keywords: Development, Moral and Ethics, Sangha Organization

บทนำ (Introduction)

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ซึ่งได้กำหนดจุดมุ่งหมายการจัดการศึกษาไว้ใน มาตรา 6 ว่าการจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุขและใน มาตราที่ 24 ได้กำหนดไว้ว่าการจัดการกระบวนการเรียนรู้ให้สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องการจัดการเรียนการสอนให้ผสมผสานสาระความรู้ต่าง ๆ อย่างได้สัดส่วนสมดุลกัน โดยเฉพาะการปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงามและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุกวิชาเพื่อป้องกันและแก้ปัญหาด้านคุณธรรม จริยธรรม ที่จะเกิดขึ้นกับเยาวชนผู้ที่จะเป็นประชาชนของชาติในอนาคต (พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต), 2541: 58) คุณธรรมจริยธรรมเป็นรากฐานแห่งความเจริญรุ่งเรือง มั่นคง และความสงบสุขของทุกคนในสังคมและประเทศชาติ ทุกประเทศมีแนวนโยบายให้ประชาชนมีคุณธรรม จริยธรรม อันดีเป็นหลักประการแรก การพัฒนาทางเศรษฐกิจ การศึกษาทางวิชาการและการเมืองซึ่งไม่มีคุณธรรมจริยธรรมเป็นหลักยึดแล้วย่อมให้โทษมากกว่าให้คุณ ถ้าเปรียบสังคมเหมือนต้นไม้มีแก่น คุณธรรมจริยธรรม ก็

เหมือนแก่นความเจริญนอกนี้เหมือนเปลือกกระพี้ ซึ่งห่อหุ้มแก่นเอาไว้ คนมีความรู้ไม่มีคุณธรรมจริยธรรม จึงมักเป็นคนที่ก่อความรำคาญหรือความเดือดร้อนให้แก่คนอื่น การพัฒนาบ้านเมืองต้องพัฒนาที่จิตใจของคนก่อน เนื่องจากปัจจุบันสังคมมีการแข่งขันกันสูง มีการแก่งแย่งทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่อย่างจำกัด ประชาชนมีจำนวนเพิ่มมากขึ้น สภาพเศรษฐกิจฝืดเคืองความหลากหลายของวัฒนธรรมต่างชาติและนวัตกรรมอยู่ในสภาพที่ก้าวกระโดด ทำให้พ่อแม่ต้องแข่งขันกันประกอบอาชีพ จึงไม่มีเวลาที่จะเลี้ยงดูบุตรหลาน เด็กบางคนถูกผู้ปกครองทอดทิ้งเพื่อไปทำงานในต่างถิ่นหรือถูกเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย จึงทำให้เด็กมีปัญหาทั้งด้านสุขภาพจิต สุขภาพกาย และการศึกษาโดยเฉพาะด้านคุณธรรมและจริยธรรม ในด้านคุณธรรมและจริยธรรมพระสงฆ์เป็นผู้ที่สามารถถ่ายทอดและปลูกฝังคุณลักษณะดังกล่าวให้เด็กและเยาวชนได้ ดังนั้น กระทรวงศึกษาธิการและสถาบันศึกษาจึงเล็งเห็นความสำคัญของสถาบันสงฆ์ที่ต้องเข้าไปร่วมพัฒนาเด็กและเยาวชนในสถาบันการศึกษาต่างๆ ศาสนธรรมหรือหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาซึ่งเป็นพื้นฐานของจริยธรรมในสังคมไทย พระสงฆ์ถือว่าเป็นศาสนบุคคล ผู้มีหน้าที่ในการนำศาสนธรรมสู่เยาวชน ซึ่งนับว่าเป็นสิ่งอยากสำหรับสังคมปัจจุบัน (กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ, 2545: 2-5) พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตฺโต) 2541: 60) ได้กล่าวถึงเหตุผลที่ต้องจัดการเรียนการสอนสาระพระพุทธศาสนาในโรงเรียน โดยสรุปสาระสำคัญดังต่อไปนี้ พระพุทธศาสนาเป็นจริยศึกษา เพื่อรับมือกับปัญหาของยุคพัฒนา ให้คนไทยรู้จักเก็บรวบรวมการศึกษา และเลือกใช้ประโยชน์จากข้อมูลทั้งหลายเกี่ยวกับการสร้างเสริมความเจริญอย่างเพียงพอเพื่อมาร่วมอยู่และร่วมพัฒนาสังคมไทย การเรียนรู้สิ่งที่อยู่ในสังคมควรจะต้องรู้ ในฐานะที่เป็นกรรู้จักเรื่องราวของประเทศของตนเป็นความรับผิดชอบของการศึกษาที่จะต้องจัดให้สังคมไทยได้เรียนรู้พระพุทธศาสนา ถ้าคนไทยไม่รู้จักพระพุทธศาสนาทั้งในด้านเนื้อหาและสถาบันก็ถือว่าเป็นความบกพร่องของการศึกษาชาติ

จากปัญหาข้างต้นทำให้ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาวิจัยเรื่องการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมที่คณะสงฆ์ดำเนินการอยู่ และศึกษาแนวทางการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมแก่เยาวชนในชุมชนของคณะสงฆ์อำเภอบางสะพานน้อย จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เพื่อนำผลการวิจัยไปทำการวางแผนในการพัฒนานักศึกษาให้เป็นผู้ที่มีคุณธรรมควบคู่กับความรู้ซึ่งจะช่วยลดปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นกับเด็กและเยาวชนในสังคมปัจจุบัน เพื่อชีวิตก้าวไปสู่ความสุขในที่สุด และเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศชาติให้เจริญรุ่งเรืองสืบไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research objectives)

1. เพื่อศึกษาการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมแก่เยาวชนของคณะสงฆ์อำเภอบางสะพานน้อย จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ตามความคิดเห็นของเยาวชน
2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบความคิดเห็นของการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมแก่เยาวชนของคณะสงฆ์อำเภอบางสะพานน้อย จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล
3. เพื่อศึกษาปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะต่อการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมแก่เยาวชนของคณะสงฆ์อำเภอบางสะพานน้อย จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

วิธีการดำเนินวิจัย (Research Method)

รูปแบบการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed-Method Research) กำหนดขอบเขต 3 ด้าน (1) ด้านกาย วาจา ใจเรียวย่อย (2) ด้านจิตใจการมีจิตที่แน่วแน่มั่นคงต่อสภาธรรมต่างๆ มีคำถาม(3) ด้านปัญญา ความรอบรู้ที่จะสามารถนำไปสู่เป้าหมายอันสูงสุดแห่งชีวิต (พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต), 2541:60)

ประชากรกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ เยาวชนที่เข้าร่วมทำกิจกรรมในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมแก่เยาวชนในอำเภอบางสะพานน้อย จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ปี พ.ศ.2561 ที่อยู่ในเขตพื้นที่ในตำบลต่างๆ ของอำเภอบางสะพานน้อยซึ่งมีจำนวนทั้งหมดจำนวน 2,695 คน (สำนักงานเจ้าคณะอำเภอบางสะพานน้อย), 2560: 6).

กลุ่มตัวอย่าง (Sample) ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการสุ่มมาจากประชากรโดยหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างจากการใช้สูตรคำนวณของ ทาโรยามาเน่ (Taro Yamane) (คณาจารย์มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2554: 228) ที่ระดับความคลาดเคลื่อน 0.05 หรือระดับความเชื่อมั่น ร้อยละ 95 โดยได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 348 คน ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) โดยสัมภาษณ์เชิงลึก (In depth Interview) จำนวน 11 รูป/คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่แบบสอบถามที่มีลักษณะเป็นแบบเลือกตอบ (Check List) แบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) แบบปลายเปิด (Open Ended Question) และแบบสัมภาษณ์ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview)

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างและผู้ให้ข้อมูลสำคัญทั้งหมดด้วยตนเอง โดยนำหนังสือจากผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิตสาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ไปเสนอเพื่อขอความอนุเคราะห์และสามารถเก็บรวบรวมข้อมูลได้สมบูรณ์ทั้งหมด คิดเป็นร้อยละ 100

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้โดยหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทดสอบสมมติฐานโดยการทดสอบค่าที ค่าเอฟ วิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวและเปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธีผลต่างเป็นสำคัญน้อยที่สุด และในส่วนของการวิจัยเชิงคุณภาพมีการวิเคราะห์เอกสาร และวิเคราะห์ผลการสัมภาษณ์ด้วยเทคนิคการ

ผลการวิจัย (Research Results)

1. การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมแก่เยาวชนของคณะสงฆ์อำเภอบางสะพานน้อยจังหวัดประจวบคีรีขันธ์โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.98 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้านเมื่อเรียงลำดับจากด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดไปหาต่ำสุด ได้แก่ ด้านปัญญา มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.04 ด้านสมาธิ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.98 และด้านศีลมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.92 ตามลำดับ

2. ผลการเปรียบเทียบแสดงให้เห็นว่า ระดับความคิดเห็นของเยาวชนที่มีต่อการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมแก่เยาวชนของคณะสงฆ์อำเภอบางสะพานน้อยจังหวัดประจวบคีรีขันธ์เยาวชนที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมแก่เยาวชนของคณะสงฆ์อำเภอบางสะพานน้อย จังหวัดประจวบคีรีขันธ์เยาวชนที่มี สถานภาพส่วนบุคคลด้านเพศ อายุวุฒิการศึกษาสามัญและวุฒิการศึกษาทางธรรม ของเยาวชนมีความคิดเห็นต่อการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมแก่เยาวชนของคณะสงฆ์อำเภอบางสะพานน้อยจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ไม่แตกต่างกัน

3. ปัญหา อุปสรรคและ ข้อเสนอแนะในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมแก่เยาวชนของคณะสงฆ์อำเภอบางสะพานน้อยจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ปัญหาอุปสรรค (1) ด้านศีลเยาวชนไม่ได้รับการแนะนำสั่งสอน, ไม่มีความรู้ในเรื่องของศีล, ขาดบุคลากรที่มีประสบการณ์, (2) ด้านสมาธิ ขาดการส่งเสริมให้เยาวชนนั่งสมาธิอย่างต่อเนื่อง, ขาดความเข้าใจเรื่องของสมาธิและหลักการปฏิบัติเกี่ยวกับเรื่องสมาธิติดรูปแบบเดิมๆ, ขาดความอดทนและทักษะในการดำเนินชีวิต, พระสงฆ์ไม่เพียงพอในการเข้าไปจัดการเรียนรู้ ในโรงเรียน, (3) ด้านปัญญาพระสงฆ์ที่ให้ความรู้แก่เยาวชนมีจำนวนน้อย, ขาดความร่วมมือกับเครือข่ายจัดการเรียนรู้, ขาดการส่งเสริมการเจริญปัญญา ทั้งในโรงเรียน ชุมชนและผู้ปกครอง, ขาดความร่วมมืออย่างจริงจังจากชุมชน, ผู้ปกครองยังไม่เข้าใจในหลักการจัดการเรียนรู้ตามหลักปัญญาอย่างชัดเจน

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

การพัฒนาเยาวชนในสังคมไทย ให้ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์หรือให้เยาวชนกระทำพฤติกรรมที่พึงปรารถนา นั้น มีจุดเริ่มต้นคือ ต้องให้เยาวชนมีทัศนคติที่ดีต่อพฤติกรรมหรือคุณลักษณะที่ต้องการเสริมสร้างจะทำให้เยาวชนกระทำพฤติกรรมนั้นได้ง่าย และเต็มใจกระทำสอดคล้องกับการพัฒนาเอง 4 ด้าน คือ ความรับผิดชอบ ความเชื่อมั่นในตนเอง ความซื่อสัตย์ ความอดทน โดยเน้นหลัก 3 ประการในการทำกิจกรรมคือสร้างพฤติกรรม (ศีล) สร้างความสนใจ (สมาธิ) สร้างความเข้าใจ (ปัญญา) ถูกต้องตามความเป็นจริง เกิดจากเหตุ ถ้าสร้างเหตุที่ดีย่อมทำให้เกิดผลที่ดีเช่นกัน หลังจากนั้นจึงเปลี่ยนทัศนคติต่อวินัย เพื่อให้ผู้เข้ารับการศึกษาเกิดความชอบความพอใจ และเกิดความสนใจในการที่จะพัฒนาตนเองให้เป็นผู้มีวินัยซึ่งสอดคล้องกับที่ พระมหาศุภกิจ สุภกิจโจ (ภักดีแสน), 2554: ก-ข).ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามหลักไตรสิกขา: กรณีศึกษา ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน อำเภอพล จังหวัดขอนแก่น” ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลไม่มีผลทำให้ประชากรมีความคิดเห็นต่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามหลักไตรสิกขา ส่วนปัญหา

และอุปสรรคคือ (1) คนส่วนใหญ่มักจะมีเวลาในการทำงานมาก แต่ไม่มีเวลาในการปฏิบัติธรรม (2) คนส่วนใหญ่ที่ไม่ปฏิบัติธรรมเป็นคนค่อนข้างใจร้อน ควบคุมอารมณ์ไม่ค่อยได้ไม่ค่อยมีสมาธิ (3) ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนชาตบุคลากรในการพัฒนาเยาวชนคนจัดกิจกรรมด้านปัญญา

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. ด้านศีลเยาวชนควรได้รับคำแนะนำ การพูดคุย และแสดงความคิดเห็นของตนเอง การประพฤติปฏิบัติตนเกี่ยวกับเรื่องของศีลควรมุ่งพัฒนาคุณภาพของเยาวชนทุกช่วงวัยซึ่งเยาวชนควรได้รับความรู้ในเรื่องของศีลในแต่ละข้ออย่างละเอียดควรมีการฝึกอบรมไตรสิกขาด้านศีลให้กับบุคลากรโดยเน้นการปฏิบัติและควรมีความต่อเนื่องในการสอนและอบ

2. ด้านสมาธิควรส่งเสริมให้เยาวชนมีการนั่งสมาธิเป็นประจำในทุกวันอย่างต่อเนื่องซึ่งเยาวชนควรได้รับความเข้าใจในเรื่องของสมาธิและหลักการปฏิบัติที่ถูกต้อมากยิ่งขึ้นควรมีการประยุกต์การพัฒนาเรื่องสมาธิอย่างสร้างสรรค์ ควรปลูกจิตสำนึกให้เยาวชนมีคุณลักษณะของคนดี รู้จักอดทนใช้หลักธรรมในการดำเนินชีวิตและควรมีการส่งเสริมให้เยาวชนมีการฝึกปฏิบัติสมาธิเพื่อการพัฒนาจิตใจ

3. ด้านปัญญา ควรนิมนต์พระสงฆ์ที่มีความรู้ด้านปัญญา ให้ความรู้แก่เยาวชนการจัดกิจกรรมพื้นฐานเป็นการฝึกให้นักเรียน แก้ไขปัญหาต่าง ๆ ในชีวิตได้และควรส่งเสริมการฝึก เจริญปัญญา ทั้งใน โรงเรียน ชุมชนและผู้ปกครองมีการประสานความร่วมมือในการดำเนินงาน จัดการเรียนรู้ตามหลักไตรสิกขาอย่างจริงจัง จากชุมชนมีการทำความเข้าใจแก่ผู้ปกครองในด้านการดำเนินการจัดการเรียนรู้ตามหลักไตรสิกขา

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. ในการวิจัยครั้งต่อไป ควรศึกษาการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมแก่เยาวชนโดยศึกษา งานวิจัยที่เป็นเชิงประสิทธิภาพ

2. ในการวิจัยครั้งต่อไป ควรศึกษาการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมแก่เยาวชนโดยศึกษากับกลุ่มผู้ที่สนใจนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนามาประยุกต์ใช้ อาทิ กลุ่มนักศึกษา หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ

3. ในการวิจัยครั้งต่อไป ควรศึกษาการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมแก่เยาวชนที่มีกลุ่มประชากรเฉพาะ ไม่มีความซับซ้อนในการหาข้อมูลและในกลุ่มประชากร

4. ในการวิจัยครั้งต่อไป ควรศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ของการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมแก่เยาวชนเพื่อนำไปพัฒนารูปแบบ การอบรมพฤติกรรมทางกาย วาจา และใจเป็นหลักสูตรเฉพาะต่อไป

5. ในการวิจัยครั้งต่อไป ควรศึกษาการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมแก่เยาวชนเฉพาะด้านหรือกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่ง เป็นการเฉพาะโดยเป็นการศึกษาวิจัยเชิง ทดลอง เพื่อนำไปพัฒนาเยาวชน เป็นหลักสูตรเฉพาะต่อไป

เอกสารอ้างอิง (References)

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. (2545). **การจัดสาระการเรียนรู้พระพุทธศาสนา**, กรุงเทพมหานคร: ธรรมสภา.

คณาจารย์มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2545). **สถิติเบื้องต้นและการวิจัย: Basic Statistics and Research**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต). (2541). **ทางสายอิสรภาพของการศึกษาไทย**. กรุงเทพมหานคร: บริษัท สหธรรมิก จำกัด.

สำนักงานเจ้าคณะอำเภอบางสะพานน้อย. (2560). **เอกสารประกอบการประชุมพระสังฆาธิการ อำเภอบางสะพานน้อย จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ พุทธศักราช 2560 ภาค 15. ประจวบคีรีขันธ์: สำนักงานเจ้าคณะอำเภอบางสะพานน้อย.**

(2) วิทยานิพนธ์/สารนิพนธ์

พระมหาสุภกิจ สุภกิจใจ (ภักดีแสน). (2554). “การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามหลักไตรสิกขา: กรณีศึกษาศูนย์การเรียนรู้ชุมชน อำเภอพลจังหวัดขอนแก่น”. **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารจัดการคณะสงฆ์**. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.